

≡ Eesti
≡ Kontsert

BACH. 5 ELEMENTI

Tim Kliphuis Trio

Tallinna Kammerorkester

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

Admirals Group AS

R 11. OKTOOBER 2024 19.00 Vanemuise kontserdimaja
L 12. OKTOOBER 2024 19.00 Estonia kontserdisaal

BACH. 5 ELEMENTI

Tim Kliphuis Trio

Tallinna Kammerorkester

Tim Kliphuis Trio:

Tim Kliphuis (viul)
Nigel Clark (kitarr)
Roy Percy (kontrabass)

Tallinna Kammerorkester
Orkestri kontsertmeister Harry Traksmann

Johann Sebastian Bach (1685–1750) / Tim Kliphuis Trio

„Brandenburg!“ (2018)

1. *Moderato*
2. *Slow*
3. *Presto*
4. *Menuet*
5. *Allegro*
6. *Ballad*
7. *Finale*

VAHEAEG

Tim Kliphuis (*1974)

„The Five Elements“ / „Viis elementi“ (2020)

1. „Earth“ / „Maa“
2. „Air“ / „Õhk“
3. „Water“ / „Vesi“
4. „Fire“ / „Tuli“
5. „Quintessence“ / „Kvintessents“

Kontsert on vaheajaga ligikaudu 2 h.

Hollandi viiuldaja Tim Kliphuis on meie lavadel tuntud külaline. Kõik, mida ta teeb, on võluvalt omamoodi, kunstilisel kõrgtasemel ja emotsionaalselt puudutav. Kliphuisi eelnev koostöö Tallinna Kammerorkestriga on olnud inspireeriv nii lavapartnerite kui ka publiku jaoks. Nüüdses ühises kontserdiprojektis on uut ja vana: kõlavad Bachi aegadeülesed „Brandenburgi kontserdid“ värskes kuues ning Tim Kliphuisi koroonaaegses eraldatuses sündinud looming, mis ühendab folki, džässi, klassikat ja minimalismi. Hõrgud keelpilliseaded, maitsekad kitarriakordid, aimatavad džässi-harmoniad, ornamenteeritud keldi meloodiad – kõik kokku loob ainukordse erilise kontserdi.

Koostöös Tallinna Filharmooniaga

„**Brandenburg!**“ valmis Madalmaade Kammerorkestri tellimusel 2018. aastal ja tuli esiettekandele Amsterdamis Concertgebouw's juulis 2019. Kliphuis on valinud Bachi kuuest „Brandenburgi kontserdist“ välja kõige tantsulisemad teemad ja vaadanud neid rütmilise pilguga. Trio vormis neid kaasaegseid töötusi intensiivses prooviprotsessis, tuues Bachi ajatust muusikast esile maksimaalselt värve ja hoogu. „Moderato“ meenutab šoti rahvatantsu riili ning annab mängijatele küllaga tegevust. „Slow“, mis on inspireeritud Bachi kuulsast „Adagiost“, on justkui

jalutuskäik läbi tüüne kõrbeöö. „Presto“ toob meelde liri ansambli The Chieftains, kes teatud tüüpi džigis annab originaalviisidele uue rütmikuue. „Menuett“ on orkestri ja trio keskustelu, mille vahele jääb improvisatsiooniline osa. „Allegro“ lisab Bachi muusikasse swingi- ja džässihõngu, mis meenutab Jacques Loussier' projekti „Play Bach“. „Ballaadis“ võtab kitarri üle klavessiini rolli ning Bachi väikesest motiivist sünnib hüpnootiline pala. „Finaal“ on lustlik sõit läbi paljude kõlade, päädides ameerika rahvalauluga, mille tegi kuulsaks helilooja Aaron Copland.

„**The Five Elements**“ („**Viis elementi**“) on kirjutatud pandeemia ajal. See on ood planeedile, esitledes nelja põhielementi: maa, õhk, vesi ja tuli, lisaks vähem tuntud kvintessentsi – vanakreeklaste arvates oli see emaelement, mis sisaldab kõigi teiste osi. Selle kompositsioonis võib kuulda, kuidas üksikud osad „Kvintessentsis“ kokku saavad. Kuigi Kliphuis on mures meie planeedi heaolu pärast, on ta tuleviku osas siiski lootusrikas. Iga element on inspireeritud hollandi poeedi Mieke van Zonneveldi luuleridast, mida kontserdi ajal ette loetakse. 2022. aastal mängiti seda teost Hollandi kuningapaari riigivisiidil Rootsi ja 2023. aastal avas „Vesi“ ÜRO veekonverentsi New Yorgis.

Tim Kliphuis

Tim Kliphuis Trio. Foto Douglas Robertson

Auhinnatud hollandi viiuldaja **Tim Kliphuis** on loonud täiesti uue stiili, mis ühendab klassikalist muusikat, mustlasdzässi ja folki. Teda on nimetatud „tänapäeva improviseerivaks Paganiniks“ ning tema kaasav ja uuenduslik lähenemine muusikale on ühendanud publikut ja mõjutab keelpillimängijate uut põlvkonda.

Kliphuis on näinud, kuidas muusika suudab mõjutada inimesi läbi südame, mis on väga erinev mõistuspärasest lähenemisest. Heliloojana otsib ta viise, kuidas panna inimesi aktiivselt meie planeedist hoolima. Oma uusima teose „Kosmos“ (esiettekanne 1. juuni 2024) jaoks palus ta abi viielt hollandi tippteadlaselt ning

tõlkis nende lood ja teadmised muusikasse. 2022. aastal saatis tema kliimamuutustest kõnelev süit „The Five Elements“ Hollandi kuninglikku delegatsiooni Stockholmi ja 2023. aastal esitas ta seda New Yorgis ÜRO peaassambleele. 2021. aastal loodud kolmikkontsert „Phoenix Rising“ (tellija NTR ZaterdagMatinee) käsitleb meie minevikku, olevikku ja tulevikku.

Tim Kliphuis on nõutud pedagoog ja bestselleriks saanud raamatu „Gypsy Jazz Violin“ autor. Ta on ametis Amsterdami konservatooriumi keelpilliimprovisatsiooni professorina ning juhib mustlasdzässi suvekooli Grappelli-Django Camp. 2022. aastal alustas ta maailma esimese põhjaliku dzässvioli veebikursusega (Tim Kliphuis Studio).

Sony Classicali artistina salvestas Kliphuis 2016. aastal Vivaldist inspireeritud „Reflecting the Seasons“, millele järgnesid 2018. aastal Bachi-aineline „Brandenburg!“ ja viiulikontsert „Ulysses“. Talle on omistatud Šoti dzässipremia, Lõuna-Aafrika Woordfees preemia ja Poola „Swing Raven“ auhind.

Omandanud Amsterdami konservatooriumis magistrikraadi klassikalise viiuli erialal, täiendas Kliphuis end Euroopa sinti mustlaste juures. Ta salvestas ja andis kontserte mustlasdzässi viljelevate kitarrivirtuoosidega, nagu Fapy Lafertin, Rosenberg Trio ja Angelo Debarre.

Tänu kutsele Richard Straussi festivalile Saksamaal sündis 2006. aastal **Tim Kliphuis Trio** (Nigel Clark, kitarr ja Roy Percy, kontrabass), kelle missiooniks sai stiilibarjääre ületav nn summaarne muusika. Nad on esinenud Amsterdami Kanali kontserdil, festivalil Celtic Connections Glasgow's, Django Reinhardti festivalil Samois-sur-Seine's ning jaganud lava Les Pauli, Richard Galliano, Frankie Gavini, Martin Hayes ja Daniel Hope'iga. Trio on teinud koostööd Amsterdami Sinfonietta, Hollandi ja Tallinna kammerorkestritega, Haagi ja Kaplinna filharmoonikutega ning käinud turneedel Ameerikas, Lõuna-Aafrikas ja Venemaal.

Trio- ja orkestriprojektide kõrval mängib Tim Kliphuis ka sekstetis (Nigel Clark, Roy Percy ja keelpillimängijad Janneke van Prooijen, Frank Brakkee ja Charles Watt), röömustades oma värvika ja žanriülese lähenemisega klassikalisele ja dzässmuusikale publikut üle kogu Euroopa.

Tim Kliphuis on DPA Microphonesi, Pirastro Strings ja Zeta Violini artist.

Nigel Clark kuulub akustilise kitarril alal maailma tippude hulka. Ta sündis Šotimaal, ent alustas oma professionaalse karjääriga 18-aastaselt Londonis. 80. aastate lõpus liitus ta Glasgow' ansambliga Hue & Cry, kellega ta on salvestanud ja käinud turneedel nii Euroopas kui ka Ameerika Ühendriikides ning teinud seadeid nende menukatele albumitele. Järgnes kõrgetasemeline koostöö Moya Brennani ja *soul*-muusika superstaari Gloria Gaynoriga BBC telesaadetes.

Nigel Clarki esimene plaat ansamblijuhina („Worldwide Sound“) koos auhinnatud pianisti Brian Kellocki ja Chick Corea bändi saksofonisti Tim Garlandiga tõusis Suurbritannia dzässalbumite müügiedetabelis esikümnesse. Kitarrist Jan Akkermani kutsel astus Clark üles Põhjamere dzässfestivalil koos kutsuja ning Terje Rypdaliga.

Sellest peale on ta jaganud lava mitmete džässitähedega, nagu Carla Bley, Steve Swallow ja kitarrist Philip Catherine.

Pikem koostöö seob teda legendaarse šoti lauljanna Carol Kiddiga, kellega on välja antud rida albumeid ja käidud ulatuslikel turneedel Kauglidas. Nigel Clark oli käimapanev jõud Šoti Kitarrikvarteti asutamisel, ta on mänginud Põhjamaade Kammerorkestriga Maria Eklundi käe all ning andis 2011. aastal välja oma esimese sooloalbumi „Under the Stars“.

Roy Percy (kontrabass) täiendab triot New Orleansi hoogsate rütmidega, tema ainulaadse näppetehnikaga ei suuda keegi Euroopas võistelda. Alates 1980. aastatest on ta olnud liikumapanev jõud paljudes ansamblites, nende seas Classic Jazz Orchestra ja Šoti juhtiv mustlasdzässi bänd Swing. Ta on teinud koostööd legendaarsete ameerika džässartistidega, nagu Al Casey, Slim Gaillard ja Marty Grosz, ent ka suurbritannia tippmuusikute Forrie Cairnsi, Alan Barnesi ja David Newtoniga. Esinemisele Ascona džässfestivalil järgnesid ringreisid Šveitsis, Saksamaal ja Austrias. Tihti viivad kontserdid teda ookeani taha: Sacramento Jazz Jubilee ja Sweet and Hot Jazz Festival (Los Angeles, California) ja Victoria džässfestival (Kanada). Kodule ligemal oleval

Edinburghi džässfestivalil on ta musitseerinud mitmete külalisstaaridega, nende seas Lillian Boutté, Fapy Lafertin, Duke Heitger ja Evan Christopher.

Tallinna Kammerorkestri (TKO) asutas 1993. aastal dirigent Tõnu Kaljuste. Kolme aastakümne jooksul on orkestrist kujunenud üks Eesti esinduskollektiive, kes on oodatud esineja kontserdilavadel nii Euroopas kui ka mujal maailmas. TKO on äratanud tähelepanu oma kunstiliselt terviklike kavade, stiilitundliku muusitseerimise ja kõrgetasemelise interpretatsioonikunstiga. Orkestri mitmekülgses repertuaaris on esindatud nii baroki-, klassitsismikui romantismiajastu muusika; oluliseks osaks on 20. ja 21. sajandi heliloojate looming, sealhulgas vähemtuntud teosed ja uudisteoste esiettekanded. TKO hinnatud keelpillimängijad astuvad regulaarselt üles ka solistide ja kammermuusikutena.

Tallinna Kammerorkestri kauaaegne koostööpartner on olnud Eesti Filharmoonia Kammerkoor – ühised esinemised ja salvestised on toonud mõlemale kollektiivile rahvusvahelist tuntuust ja tunnustust. 1993. aastal salvestati nimekale plaadifirmale ECM Tõnu Kaljuste käe all Arvo Pärdi autoriplaat „Te Deum“, mis pälvis kõrgeid hinnanguid maailma

Tallinna Kammerorkester. Foto Kaupo Kikkas

juhtivatelt muusikakriitikutelt ning püsis kuid plaadiedetabelite esikümnes. ECMi märgi alt on ilmunud veel Pärdi autoriplaadid „Litany“, „In Principio“ ja „Adam's Lament“, samuti Erkki-Sven Tüüri „Crystallisatio“ ja Heino Elleri „Neenia“. Orkester on salvestanud ka firmadele Warner Music/Finlandia Records, Carus Verlag, Ondine, Alba jt.

Esimese peadirigendi Tõnu Kaljuste käe all tegutses orkester aastatel 1993–1995, 1996–2001 ja 2019–2024. Olulise jälje TKO arengusse on jätnud Juha Kangas, kes oli 1995–1996 peadirigent ja 2001–2003 kunstiline nõustaja. Järgnenud kümnel hooajal kureeris orkestri tegevust Tallinna Filharmoonia kunstiline juht Eri Klas, 2013–2019 oli peadirigendiks

Risto Joost. Külalisdirigentidena on orkestrit juhitanud Kolja Blacher, John Storgårds, Pietari Inkinen, Okko Kamu, Jaakko Kuusisto, Richard Tognetti, Terje Tønnesen, Aleksandr Rudin, Florian Donderer, Dmitri Sitkovetski, Peter Spissky, Maksim Rõsanov, Andrew-Lawrence King ja Dmitri Sinkovski, samuti hinnatud Eesti dirigendid Olari Elts, Paavo Järvi, Neeme Järvi, Kristjan Järvi, Paul Mägi, Arvo Volmer, Vello Pähn, Jüri Alperden, Mihhail Gerts, Kristiina Poska jt.

TKO on esinenud paljudel mainekatel muusikafestivalidel, nagu Bachi kantaatide festival Milanos (Itaalia, 1996, 1997), Bremeni muusikafestival (Saksamaa, 1998), MITO SettembreMusica (Itaalia, 2004, 2007, 2017, 2021, 2023),

Budapesti sügisfestival (Ungari, 2005), Naantali muusikafestival (Soome, 2008, 2019), Arturo Benedetti Michelangeli festival (Itaalia, 2007), Cervantino festival (Mehhiko, 2012), Vale of Glamorgan (Wales, 2015), MDR Musiksommer (Saksamaa, 2017), Euphonie (Poola, 2018), Mozartiana (Poola, 2019), Läänemere festival (Rootsi, 2018, 2019, 2024) ja Pärt Festival 2022 (Holland). Kontserdireisid on orkestri viinud USAsse, Kanadasse, Jaapanisse, Hiinasse, Brasiiliasse, Argentinasse, Mehhikosse, Tuneesiasse ja enamikku Euroopa riikidesse. Euroopa nimekamate kontserdisaalide kõrval on üles astunud ka New Yorgi Carnegie Hallis ja Pekingi Keelatud Linna kontserdisaalis.

2013. aastal pälvis Tallinna Kammerorkester Eesti Muusikanõukogu interpretatsioonipremia. TKO on kaastegev Arvo Pärdi autoriplaadil „Adam's Lament“, mis tõi dirigent Tõnu Kaljustele 2014. aastal Grammy.

Orkestri kontsertmeister

Harry Traksmann

I viiul

Harry Traksmann, Olga Voronova, Helen Västrik, Yana Mägila, Katrin Matveus

II viiul

Elo Tepp, Mari Targo, Eva-Maarja Forslund, Eva-Maria Sumera, Marii Piirsalu

Viola

Laur Eensalu, Joosep Ahun, Merike Heidelberg, Mart Kuusma

Tšello

Leho Karin, Siluan Hirvoja, Andres Metspalu

Leho Karin mängib Eesti Pillifondi Francois Fourrier Nicolas' tšellol (1798) Claude Thomassin' poognaga (1890).

Kontrabass

Andres Kungla, Michele Bonfante

Eesti Kontsert: produtsent Tuuli Metsoja, assistent Kaisa Kroon

Eesti Kontsert

TRIO

Felix Klieser

Andrej Bielow viiul • **Martina Filjak** klaver
Felix Klieser metsasarv

Brahms, Duvernoy, Schumann jt

N **31. OKTOOBER 19.00** Pärnu kontserdimaja
R **1. NOVEMBER 19.00** Vanemuise kontserdimaja
L **2. NOVEMBER 19.00** Estonia kontserdisaal

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

